

چالش‌های اروپا در مواجهه با جنگ بین روسیه و اوکراین

زهرا اله دادیان فلاورجانی

کارشناسی ارشد روابط بین‌الملل دانشگاه آزاد شهرضا

چکیده

هنگامی که جنگ جهانی دوم به پایان رسید بیشترین نگرانی اتحاد جماهیر شوروی گسترش ناتو بود تا آنجا که پیمان ورشو شکل گرفت. بعد از پایان جنگ سرد نیز این نگرانی همچنان برای روسیه که میراث دار اتحاد جماهیر شوروی بود پابرجا ماند. همین عامل باعث به وجود آمدن جنگ بین روسیه و اوکراین شد چراکه روسیه اوکراین را در منطقه حفاظتی خود می‌داند و اقدام اوکراین برای پیوستن به این سازمان به‌منزله تهدید روسیه است. اما در این میان باید توجه داشت که اصل شکل‌گیری ناتو برای تأمین امنیت اروپا بود و اینک با شروع این جنگ و اقدامی که این اتحادیه در راستای هم‌صدایی با امریکا انجام داده است. درواقع به‌منزله جنگ با روسیه است، لذا در این مقاله به این پرسش پاسخ داده می‌شود که جنگ بین روسیه و اوکراین چه تأثیرات و پیامدهای در قاره اروپا داشته است و این تأثیرات را با توجه به نظریه کپنهاگ در زمینه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، و نظامی و زیست‌محیطی بررسی می‌شود.

کلمات کلیدی: روسیه، اوکراین، اروپا، امریکا، ناتو، امنیت

مقدمه

کشورهای اروپایی زمانی سردمدار استعمار در سراسر جهان بودند و در طول حیات خود شاهد شروع جنگ‌های جهانی اول و دوم بودند که همین مسئله باعث کاهش قدرت آن‌ها شد و آمریکا را به‌عنوان یک قدرت برتر و حامی اروپا معرفی کرد که این مسئله در طول دوران جنگ سرد که بین اتحاد جماهیر شوروی و آمریکا درگرفت نمود بیشتری داشت. اروپایی‌ها به خاطر جلوگیری از قدرت یافتن روسیه در اروپا و گسترش تفکرات کمونیستی به سمت آمریکا تمایل پیدا کردند و حتی برای تأمین امنیت خود با آمریکا سازمان نظامی ناتو را تشکیل دادند. تشکیل این سازمان از همان ابتدا زنگ خطر را برای اتحاد جماهیر شوروی به صدا درآورد خطری که حتی بعد از پایان جنگ سرد و فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی برای روسیه باقی ماند. روسیه در تعریف امنیت خود کشورهایی که بعد از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی استقلال یافتند را در منطقه حفاظتی خود می‌داند و از هر طریقی از پیوستن آن‌ها به سازمان ناتو جلوگیری می‌کند. همچنان که در سال ۲۰۰۸ بین روسیه و گرجستان شد که نتیجه آن جدایی ۲۰٪ از خاک گرجستان شد، به همین خاطر بعد از اظهار تمایل سران اوکراین برای پیوستن به ناتو روسیه دست به اقدام نظامی زد و جنگ را با اوکراین شروع کرد؛ اما اروپا و آمریکا نیز برای مقابله با روسیه ساکت نماندند و اقدام به تحریم روسیه در سطح جهان نمودند ولی این تحریم‌ها بیشتر از آنکه روسیه را درگیر کند تأثیرات خود را در اروپا نمودار نمود؛ و باعث به وجود آمدن مشکلاتی همچون افزایش بهای کالاها و خدمات برای شهروندان اروپایی شد و منجر به شکل‌گیری تجمعات اعتراضی از سوی شهروندان اروپایی شد. به‌جز تأثیراتی که این تحریم‌ها و اقدامات اروپا در همراهی آمریکا در مقابله با روسیه داشته است باید این تأثیرات را در زمینه‌ای اجتماعی، نظامی، زیست‌محیطی و سیاسی نیز بررسی کرد و در پاسخ به این پرسش که پیامدهای امنیتی جنگ بین روسیه و اوکراین در قاره اروپا چیست طبق نظریه کپنهاگ باید این تأثیرات را در زمینه‌های سیاسی، اجتماعی، نظامی، اقتصادی و زیست‌محیطی بررسی کرد زیرا که باری بوزان در تعریف خود از امنیت، آن را تنها به مسائل نظامی محدود نمی‌کند بلکه امنیت را دارای ابعاد گوناگون می‌داند که مکمل همدیگر هستند که صحت ادعای او بعد از پایان جنگ سرد و فروپاشی شوروی هم به خاطر مسائل نظامی و غیرنظامی تأیید شد.

در این پژوهش در ابتدا به شرح امنیت در ابعاد گوناگون نظریه کپنهاگ پرداخته و در قسمت بعدی به بررسی تأثیراتی که جنگ بین روسیه و اوکراین در هرکدام از ابعاد داشته است پرداخته می‌شود.

چهارچوب نظری

امنیت در حالت کلی به‌صورت آزاد بودن از خطر تعریف می‌شود ولی در زمان‌های گذشته معنای گریزان بودن نیز برای آن به‌کاررفته است که آن‌هم به خاطر رابطه علت و معلولی تهدید و دولت هست که عامل (Reus-smit, 2002) تهدید همان توان نظامی است و به‌طورکلی قدرت را عامل امنیت معرفی می‌کردند البته لازم به ذکر است که این تعریف در طول دوران جنگ سرد و ماقبل آنکارایی بیشتری داشت، ولی بعد از پایان جنگ سرد و فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی که هم عامل نظامی و غیرنظامی دران دخیل بود مفهوم امنیت دارای ابعاد تازه‌تری شد.

باری بوزان در دهه ۱۹۸۰ با کتاب مردم دولت‌ها و هراس موضوعات اجتماعی، اقتصادی و سیاسی و محیط زیستی را نیز وارد حوزه امنیت کرد و امنیت را به‌صورت یک مفهوم چند سطحی موردبازسازی قرارداد، از طرف دیگر نظریه امنیت منطقه‌ای به‌هم‌پیوسته را بیان کرد و برای تحلیل ابعاد مختلف امنیت مفاهیمی امنیتی شدن و امنیت زدایی را به کاربرد. از نظر مکتب کپنهاگ موضوع اصلی

در امنیت مسئله بقا است و زمانی می‌توان یک موضوع را امنیتی دانست که تهدیدی برای دولت که متشکل از حکومت، سرزمین و جامعه است، باشد.

مفسران مفهوم امنیت یا آن را به‌صورت ذهنی که واقعیت خارجی ندارد و یا عینی که واقعیت خارجی دارد بیان می‌کردند ولی بوزان مفهوم بین‌ذهنی را برای امنیت به‌کاربرد (بوزان و همکاران، ۱۳۹۲: ۶۹-۶۰) به‌گونه‌ای که در امنیت بین‌المللی تعدادی کد قواعد و قوانینی را مشخص می‌کنند که همین مسئله سبب می‌شود که در روابط بین‌الملل امنیت اجتماعی به‌صورت بینا ذهنی باشد، در حوزه امنیت ملی نیز می‌توان گفت که در حوزه اجتماعی می‌توان شاهد تعریف بینا ذهنی امنیت باشیم چراکه امنیت در جامعه داخلی با معیارها و مقیاس‌های واقعی موردسنجش و ارزیابی قرار می‌گیرد

در مکتب کپنهاگ هر چیزی که باعث به‌خطر افتادن موجودیت و بقا باشد به‌صورت یک تهدید تعریف می‌شود و زمانی این مفهوم مصداق پیدا می‌کند که ارتباطی باهدف مرجع داشته باشد و هدف مرجع درواقع چیزی است که بقای آن ضروری است، البته باید توجه داشت که اهداف مرجع در جوامع مختلف متفاوت است ولی در بخش نظامی به امنیت سرزمینی و در سیاسی به حاکمیت و ایدئولوژی سیاسی دولت و در بخش اجتماعی به هویت و در اقتصادی به بازار و زیست‌محیطی به زیست‌کره به‌عنوان هدف مرجع نگریست.

مسئله مهم در این دیدگاه امنیتی سازی موضوعات است که به‌خاطر تهدیدی وجودی که برای هدف مرجع ایجادشده مطرح می‌شود و درواقع می‌توان امنیتی سازی را به‌صورت کنش گفتاری سیاستمداران در مورد یک موضوع خاص، به‌طوری‌که آن را امنیتی جلوه دهند، تعریف کرد که موجب انجام اقدامات اضطراری و از بین رفتن سیاست‌های عادی در مورد آن موضوع می‌شود (بوزان و همکاران، ۱۳۹۲: ۶۳-۵۱)؛ که این مسائل هم می‌تواند سیاسی باشد و هم در حوزه کاری دولت و هم امور غیرسیاسی که دولت‌ها معمولاً با آن‌ها کاری ندارند. البته از نظر بوزان بین سیاسی کردن موضوعات و امنیتی کردن آن‌ها باید تفاوت قائل شویم درواقع سیاسی کردن موضوعات آن‌ها را در برابر دید همگان قرار می‌دهد ولی در امنیتی سازی موضوعات نباید در مورد آن مشکلات بهداشتی در این منطقه شود. دامنه این آشوب‌ها و اعتراضات حتی می‌تواند اروپائیان را به‌مقابله با مهاجران و افزایش جنایات نسبت به آن‌ها شود. تا آنجا که آمار جنایات خشونت‌آمیز در آلمان به بالاترین میزان خود در ۱۵ سال گذشته رسیده است. (خبرگزاری dw، ۲۰۲۴)

چالش‌های امنیتی در حوزه اقتصاد

یکی از بدترین و سخت‌ترین چالش‌ها و تهدیدات برای همه کشورها تهدیدات اقتصادی است. در روال عادی بازار شرکت‌های مختلف یا به‌وجودمی‌آیند و یا ورشکست می‌شوند ولی هنگامی که اقتصاد کل کشور را درگیر می‌کند تبدیل به یک موضوع اساسی و تهدید می‌شود. (بوزان، وفور، دودوید، ۱۳۹۲: ۱۷۸-۱۶۹) بنیان‌گذاران اتحادیه اروپا می‌دانستند که به دلیل اختلافات سیاسی و امنیتی دستیابی به یک همگرایی برای اروپا میسر نیست بنابراین مسیر همگرایی را اقتصاد قرار دادند و با استفاده از یک استراتژی تدریجی و پویا به همگرایی لازم بحران‌های مالی که تاکنون اروپا متحمل شده (Spolaore, 2014: 10) برسند. سبب شده علاوه بر صادرات نفت و گاز روسیه به این قاره شد درحالی‌که روسیه یکی از تأمین‌کننده‌های عمده گاز بعضی از کشورهای قاره اروپا از جمله آلمان است؛ زیرا که آلمان مهم‌ترین مشتری گاز پروم روسیه است و روسیه ۳۹٪ گاز آلمان را تأمین می‌کند و ۶۲۰۰ شرکت آلمانی با روسیه ارتباط مستقیم شرکت‌های بریتانیا نیز به‌خاطر قطع همکاری با روسیه ضرر کردند (Gilles.Moes, 2014: 10) دارند.

همین مسئله سبب افزایش بهای انرژی در این کشورها شده به‌طوری‌که قیمت برق و گاز در بخش خانگی و صنعت به‌طور چشمگیری افزایش یافته همین مسئله سبب به وجود آمدن اعتصابات گسترده در بخش‌های مختلف از جمله راه‌آهن، بیمارستان‌ها و حتی اعتصاب رانندگان آمبولانس شده است تا آنجا که برای سرکوب اعتراضات دولت ریشی سوناک مجبور به استفاده از ارتش و نیروهای پلیس شد روزنامه گاردین گزارش داده که داده‌های جدید حاکی از این است که میلیون‌ها نفر در انگلستان در سال ۲۰۲۲ مجبور به حذف یک وعده غذایی خود شده‌اند و همچنین هفته‌نامه اشپیگل گزارش داده که بر اساس داده‌های رسمی تعداد افرادی که در خیابان‌های لندن زندگی می‌کنند ۲۴ درصد افزایش داشته است و موسسه تحقیقاتی سیتیزین ادوایس اعلام کرد که در ماه نوامبر برق بیش از ۱.۴ میلیون خانوار انگلیسی به علت بدهی قطع شده است و میلیون‌ها بریتانیایی در زمستان امسال انرژی خود در اقطع خواهند کرد. (خبرگزاری بیگسایس، ۲۰۲۴) و رئیس‌جمهور فرانسه مدعی شده که دوران رفاه در فرانسه به پایان رسیده است؛ و همچنین نشریه چلینج پیش‌بینی کرده که تعداد شرکت‌های فرانسوی که ورشکسته می‌شوند روند افزایشی پیدا می‌کند. (نشریه چلینج فرانسه، ۲۰۲۴) افزایش قیمت گاز کشورهای اروپایی را به سمت استفاده از ذغال سنگ سوق داده است به‌طوری‌که آلمان به استفاده از ذغال سنگ در نیروگاه‌های خودرو آورده و در بخش خانگی نیز مردم اقدام به جمع‌آوری هیزم و ذخیره آن برای فصل زمستان خود نموده‌اند. بسیاری از ناوایی‌ها در آلمان به دلیل ناتوانی در پرداخت قبوض خود تعطیل شده‌اند (پایگاه خبری کیهان، ۱۴۰۲/۷/۱۰) به‌جز حوزه انرژی با تحریم روسیه سهم کشورهای اروپایی از بازار روسیه از بین می‌رود به‌طوری‌که قبلاً ۲/۵ درصد از واردات روسیه از انگلستان بود که یک‌سوم آن مربوط به بخش خودرو بود البته باید صادرات فنی مهندسی و مواد دارویی و مواد شیمیایی و کالاهای مصرفی را نیز در نظر گرفت به‌جز صادرات در بخش نظامی که شامل مواد انفجاری و هواپیماهای بدون سرنشین و فن‌آوری لیزر و اسلحه می‌باشد (نیکنامی، ۱۳۹۴: ۱۹) البته اعمال تحریم‌ها موجب بلوکه شدن اموال روس‌ها شد و باعث خروج سرمایه از لندن شد.

از طرف دیگر با شروع جنگ اوکراین واردات محصولات کشاورزی ارزان قیمت اوکراین به بازار دیگر کشورهای اروپایی سبب کاهش قیمت محصولات کشاورزی شده و کشاورزان اروپایی را با مشکلات بسیاری مواجهه کرده به‌طوری‌که شاهد اعتراضات گسترده این قشر در سرتاسر اتحادیه اروپا هستیم.

افزایش هزینه‌ها باعث شده صنعت توریسم در این قاره با چالش جدی مواجهه شده زیرا جنگ باعث کاهش توریست‌های روسی و یا حتی به صفر رسیدن تعداد آن‌ها شده است که هتل‌داران و فعالان این حوزه را با مشکل جدی مواجهه کرده است. جنگ و بمباران اوکراین سبب از بین رفتن زیر ساختمان‌ها و مزارع در این کشور شده و از آنجا که اوکراین یکی از تأمین‌کنندگان عمده غلات در جهان است آسیب به آن سبب بالا رفتن قیمت غلات نه تنها در اروپا بلکه در کل جهان می‌شود. افزایش هزینه‌های تأمین خوراک و انرژی در بخش خانگی مردم و بازنشستگان اروپایی را با مشکل جدی مواجه می‌کند به‌طوری‌که طبق آمار منتشر شده نود درصد درآمد بازنشستگان صرف تأمین انرژی می‌شود. این افزایش هزینه‌های زندگی مردم در حالی است که کشورهای اروپایی با اختصاص بودجه به اوکراین به حمایت از آن در قبال روسیه پرداخته‌اند.

همه این‌ها در حالی که است ک سازمان ملل بیان کرده که به خاطر جنگ اوکراین رشد اقتصادی در سراسر جهان از جمله اروپا کند بوده کاهش درآمد مردم و بیکاری به صورت مستقیم به عنوان تهدیدی جدی علیه امنیت تک‌تک افراد جامعه محسوب می‌شود، زیرا نیاز می‌تواند به عنوان منشأ پیدایش تهدیدات فیزیکی علیه دیگران شود، دزدی و غارت و جنایات از نشانه‌های مستقیم فقر و نیاز است و سبب هجوم مردم به سمت فروشگاه‌ها می‌شود در دوران کنون که به عصر ارتباطات محصور است همزیستی بین فقر و غنی به شدت پایین است (یزدان فام، ۱۳۹۰، ۲۱۱).

جدای از تأثیر منفی جنگ اوکراین بر زندگی مردم اروپا و فقیرتر شدن هرروزه آن‌ها و ناتوانی برای تأمین نیازهای اولیه و گسترش فقر و فاصله طبقاتی برای دولتمردان آن‌ها سودهای کلانی دارد. کشورهایی که سازندگان و صادرکنندگان سلاح هستند از صادرات سلاح به اوکراین برای مقابله با روسیه فروش خوبی دارند که یکی از این کشورها آلمان است که اوکراین در صدر کشورهای واردکننده سلاح از آن قرار دارد البته که درآمد حاصل از فروش این سلاح‌ها به جیب سرمایه‌داران می‌رود و تأثیری در زندگی مردم عادی و بهبود شرایط آن‌ها ندارد.

چالش‌های امنیتی در حوزه نظامی

اختصاص دادن بودجه به بخش‌های گوناگون در جامعه نشان از رویکردهای سیاستمداران در جامعه است. اختصاص بودجه کلان به بخش نظامی نشانه توجه به امنیت ملی و نگاه سخت‌افزارانه به تأمین امنیت است (یزدان فام، ۱۳۹۰، ۲۲۶).

از آنجاکه علت اصلی شروع جنگ بین روسیه و اوکراین تمایل اوکراین برای پیوستن به ناتو و ورود این سازمان به حوزه استحفاظی روسیه بود افزایش مشکلات مردم اروپا می‌تواند سبب نارضایتی اروپاییان از این سازمان شود. دولت‌های اروپای برای کمک به اوکراین بودجه‌هایی را اختصاص داده‌اند که به نقل از پایگاه خبری ایسنا (۱۴۰۲/۷/۲۹) که باعث افزایش هزینه دولت‌ها شده است. از طرف دیگر برخی نروژ بیشترین سهم را دارا هستند. (پایگاه خبری ایسنا ۱۴۰۲/۷/۲۹) که باعث افزایش هزینه دولت‌ها شده است. از طرف دیگر برخی از کمک‌های دولت‌های اروپایی در قالب تجهیزات نظامی به اوکراین ارسال شده است که درآمد نسبتاً خوبی را نصیب دارندگان کارخانه‌ای تولید سلاح می‌کند ولی همه این تجهیزات به دست نیروهای نظامی اوکراین نمی‌رسد و شاهد مبادله برخی از آن‌ها در بازار سیاه و قاچاقچیان هستیم که وجود این حجم از سلاح در سطح جوامع اروپایی می‌تواند سبب ناامن شدن جامعه شود و البته که ممکن است مقداری از این سلاح‌ها به دیگر نقاط دنیا قاچاق شود. از طرف دیگر دولت اوکراین برای مقابله با روسیه اقدام به جذب نیروی نظامی خارجی نمود که این مسئله می‌تواند پای تروریست‌ها را به این قاره باز کند و افراد از گروه‌های تروریستی به‌ویژه داعش در سرتاسر جهان به بهانه پیوستن به ارتش اوکراین وارد قاره اروپا شوند. به‌طوری‌که در خبرها انتقال اعضای داعش به اوکراین توسط آمریکا نیز به گوش می‌رسد. از طرف دیگر تقابل اوکراین و روسیه باعث مین‌گذاری در سطح دریای سیاه شده که این مسئله حمل‌ونقل دریایی به‌خصوص کشتی‌های حامل غلات را با مشکل مواجهه می‌کند و هزینه‌ای را به دولت‌ها جهت جمع‌آوری آن تحمیل می‌کند.

با توجه به هزینه‌ای ناتو برای اروپا و اتفاقات دوران ترامپ و فشار آمریکا به اروپا برای تأمین امنیت آن اروپا به فکر ایجاد یک ارتش متحد داخلی افتاد و رئیس‌جمهور فرانسه به این موضوع اذعان داشت. حال با توجه به اینکه جنگ روسیه و اوکراین به خاطر گسترش ناتو بود این مسئله برای اروپا از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌شود؛ و کشورهای اروپایی را مجبور به افزایش هزینه‌های دفاعی خود کرده است به‌طوری‌که در آلمان به یک‌باره صندوق ویژه دفاعی ۱۰۰ میلیاردی برای بازسازی و تقویت نیروهای مسلح خود موسوم به بوندسور ایجاد کرد و حتی به این منظور قانون اساسی خود را تغییر داد و این در حالی است که افکار عمومی جامعه واکنش مثبتی به این افزایش بودجه نداشت. در انگلستان به میزان ۲.۵ درصد تولید ناخالص داخلی رسید و همچنین این افزایش بودجه را در استونی، اسپانیا و هلند نیز شاهد هستیم همچنین اتحادیه اروپا در همان ابتدای جنگ دو بسته ۵۰۰ میلیون یورویی را طی دو مرحله برای پشتیبانی مالی از اوکراین در همان ابتدای جنگ تصویب کرد.

جنگ اوکراین این واقعیت را برای اروپا آشکار کرد که برای دفاع از خود دیگر نمی‌تواند به ناتو متکی باشند و باید به تقویت سیستم دفاعی خود در بعد ملی و فراملی باشند.

چالش‌های امنیتی در حوزه سیاسی

بیشتر کشورهای اروپایی به‌عنوان عضوی از اتحادیه اروپا و ناتو هستند جنگ بین روسیه و اوکراین نیز به خاطر زیاده‌خواهی ناتو برای افزایش قلمرو خود اتفاق افتاده است ناتوانی اتحادیه اروپا در حل بحران بین اوکراین و روسیه ناتو باعث شروع جنگ بین روسیه و اوکراین شد که این مسئله گویای ناتوانی سیاسی اتحادیه و ضعف آن در قبال امریکا است. اعمال تحریم‌ها بیش از آنکه روسیه را درگیر مشکل عمده کنند سبب بروز بحران‌های انرژی و غذا در قاره اروپا شد زندگی مردم را با مشکلات گوناگون مواجه کرد آن‌هم در زمانی که هنوز مردم از شوک مشکلات اقتصادی که به خاطر کرونا به وجود آمده بود بیرون نیامده‌اند. همین مسئله باعث کاهش سطح رفاه و درآمد مردم شده و نارضایتی‌ها و اعتصابات را در بخش‌های مختلف به همراه داشته، همین مسئله سبب گرایش مردم به سمت گروه‌های سیاسی دیگر به‌غیر از احزاب حاکم شده و احزابی که وعده‌های اقتصادی بهتری دهند را به قدرت خواهد رساند و خطر به قدرت رسیدن احزاب راست افراطی را بیش از پیش جدی کند. احزابی که مخالف سیاست‌های مهاجرتی هستند و بعضاً مخالف اتحادیه اروپا هستند؛ و طرفدار ملی‌گرایی هستند که این می‌تواند موجودیت اتحادیه اروپا را با خطر جدی مواجه کند و از قدرت آن بکاهد به قدرت رسیدن آن‌ها در مجالس کشورها می‌تواند هماهنگی بین مجلس و سران کشورها را از بین ببرد دولت‌ها را از اعتبار ساقط کند و یا حتی به انحلال مجالس بینجامد؛ و حتی در انتخابات پارلمان اتحادیه اروپا می‌توان شاهد حضور افرادی از این احزاب بود که سیاست‌های کلی اتحادیه اروپا را با چالش جدی مواجه می‌کند چراکه این احزاب پایبندی ویژه به ملیت دارند و در جهت تقویت آن کار می‌کنند و اولویت برای آن‌ها مسائل ملی است. چنانچه که اکنون شاهد هستیم در مجارستان حزب راست‌گرای افراطی به قدرت رسیده است و نکته مهم‌تر این است که در مجارستان در حالی احزاب راست به قدرت رسیده‌اند که ریاست دوره‌های پارلمان اروپا با مجارستان است و این مسئله حتماً در تدوین و اجرای برنامه‌های حمایتی اتحادیه اروپا از اوکراین اثر خواهد گذاشت.

شرایط سخت اقتصادی سبب شده تا مردم اروپا اعتماد کمتری به اتحادیه اروپا داشته باشند و حتی در بعضی از کشورها زمزمه‌های خروج از اتحادیه از سوی مردم و بعضی احزاب به گوش برسد که از آن جمله می‌توان به کشورهایی نظیر سوئد، یونان، فرانسه و ایتالیا و مجارستان اشاره کرد. البته ناگفته نماند طولانی‌تر و فرسایشی شدن جنگ بین روسیه و اوکراین سبب می‌شود تا امریکا از این فرصت برای کنترل روسیه و تهدید چین استفاده کند.

چالش‌های امنیتی در حوزه محیط‌زیست

شلیک گلوله‌های جنگی و اصابت آن‌ها به مزارع و مراتع و طبیعت سبب از بین رفتن آن‌ها می‌شود و رودخانه‌ها و محیط‌زیست را آلوده می‌کند اثرات این بمب‌ها به خاک نفوذ کرده و مزارع و مراتع را به منطقه آلوده بدل می‌کند. استفاده کشورهای اروپایی از ذغال سنگ در نیروگاه‌ها سبب افزایش گازهای گلخانه‌ای و گرم شدن کره زمین می‌شود و این در حالی است که کشورهای اروپایی جز امضاکنندگان معاهده پاریس و متعهد به کاهش سطح گازهای گلخانه‌ای هستند. از طرف دیگر اوکراین دارای نیروگاه هسته‌ای در منطقه زاپاریا است که با تشدید درگیری‌ها هردو طرف اقدام به تهدید و شلیک به حوالی این منطقه نموده‌اند اصابت یک موشک به این نیروگاه می‌تواند تکرار حادثه چرنوبیل شود و منطقه وسیعی را آلوده به مواد رادیواکتیو کند.

آلودگی محیط‌زیست باعث به خطر افتادن زندگی مردم و تهدیدات بهداشتی می‌شود که سلامت جامعه انسانی و حیوانات و گیاهان را به خطر می‌اندازد. از بین رفتن جنگل‌ها و آلودگی آب‌ها تهدیدی است برای کره زمین و مردمان ساکن آن است که در کنار آن باید به خرابی شهرها و روستاها و ویرانهایی که از آن‌ها به‌جا می‌ماند اشاره کرد. از طرف دیگر افزایش بهای سوخت و انرژی مردم را به سمت استفاده از هیزم برای گرم کردن خانه‌ها کشاند که می‌تواند سبب تخریب جنگل‌ها شود و به محیط‌زیست آسیب جدی بزند. وجود بمب‌های منفجر نشده در سطح طبیعت می‌تواند هم برای حیوانات و هم انسان‌ها خطرآفرین باشد. از طرف دیگر مین‌گذاری‌های انجام‌شده در دریا و زمین خطرآفرین است. مین‌گذاری‌ها در سطح زمین سبب آسیب به حیوانات و انسان‌ها و نابودی خاک و طبیعت و گیاهان می‌شود. این مسئله در دریا می‌تواند اکوسیستم دریا را با خطر جدی مواجه کند و باعث آلودگی دریاهای شود. همچنین مهاجرت مردم اوکراین به دیگر کشورها سبب تراکم جمعیت در شهرها و روستاها می‌شود و محیط‌زیست این مناطق را تهدید می‌کند

نتیجه‌گیری

مهم‌ترین عامل برای درگیری بین روسیه و اوکراین زیاده‌خواهی آمریکا و نفوذ به حوزه استحقاقی روسیه از طریق پیوستن اوکراین به ناتو بود که اثرات جانبی آن اتحادیه اروپا را به‌عنوان یک شریک راهبردی آمریکا تهدید می‌کند. تهدیداتی که شامل تمام حوزه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، نظامی، محیط‌زیست می‌شود.

اثرات جنگ اوکراین در حالی اروپا را درگیر می‌کند که اروپا هنوز نتوانسته است به خاطر عواقبی که همه‌گیری کرونا در سطح جامعه گذاشته قد علم کند و به وضعیت قبل از همه‌گیری برگردد. عواقب جنگ اوکراین مزید بر علت شده و این قاره را به سمت ناتوانی بیشتر پیش می‌رود. کشورهای اروپایی به خاطر کمک‌های نظامی و مالی درحالی‌که خود این کشورها درگیر مشکلات بزرگ اقتصادی هستند و شاخص‌های رشد اقتصادی در آن‌ها رو به کاهش است و شرایط زندگی مردم در بدترین وضع ممکن است و تحریم روسیه اثرات بالقوه‌ای بر روی زندگی مردم دارد و همه آن‌ها را در تأمین انرژی و تأمین احتیاجات اولیه خود دچار مشکل کرده و این افزایش مشکلات اقتصادی اثرات خود را در جنبه‌های اجتماعی گذاشته است و مردم را به سمت جرم و جنایات و قاچاق می‌کشد تا بتوانند احتیاجات اولیه خود را تأمین کنند. حضور مهاجران اوکراینی باعث افزایش حاشیه‌نشینی و مشکلات ناشی از آنجاکه کمبود و یا عدم دسترسی به بهداشت و آموزش و دسترسی به امکانات اولیه زیرساختی است. خطر حمله به تأسیسات اتمی اوکراین و تکرار حادثه چرنوبیل و به خاطر بمباران‌ها آلودگی‌های زیست‌محیطی و از بین رفتن محیط‌زیست که جبران آن شاید به سال‌ها زمان نیاز داشته باشد ولی از همه این اثرات که بگذریم و آن‌ها را به خاطر اثرات جانبی یک جنگ همه‌گیر فرض کنیم ناامیدی مردم از سیستم حکومتی دولت‌ها باعث افزایش قدرت جناح‌های مخالف می‌شود و جناح‌های راست افراطی فرصت حضور در عرصه سیاسی و قدرت را پیدا می‌کنند این احزاب مخالف سرسخت مهاجرین هستند و طرفدار سیاست‌های ملی‌گرایانه که این مسئله موجودیت اتحادیه اروپا و حوزه یورو را تهدید می‌کند. آن‌هم درحالی‌که سیاست‌های القاشده از طرف این اتحادیه باعث خشم و نارضایتی مردم به‌خصوص کشاورزان شده است.

ناتوانی اروپا برای پایان دادن به جنگ اوکراین در حالی کشورهای این قاره را تهدید می‌کند که اتحادیه اروپا درصدد حضور فعال درکنش‌های سیاسی در سطح جهان است و کشورهای اروپایی قصد دارند تا از طریق حضور سیاسی اتحادیه به جایگاه قبلی خود به‌عنوان یک قدرت برتر در سطح جهان برگردند که این ناتوانی آن‌ها را از هدف خود بسیار دور کرده است و مشکلات داخلی آن‌ها را هم افزایش داده است.

اروپا برای فرار از مشکلات جنگ اوکراین باید در جهت ایجاد صلح و آتش بس تلاش کند و البته کیف را هم از پیوستن به ناتو بازدارد و به حوزه استحفاظی روسیه احترام بگذارد؛ و قبول کند که دوران هامون امریکا به پایان رسیده است و امریکا ناتو قادر به تأمین امنیت اروپا نیستند بلکه حضور آن‌ها موجودیت اتحادیه را با خطر مواجه می‌کند و باعث افزایش مشکلات داخلی آن‌ها می‌شود

منابع

بوزان. باری (۱۳۹۰)، **مردم، دولت‌ها، هراس**، ترجمه پژوهشکده مطالعات راهبردی، تهران: ناشر انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی، چاپ سوم

بوزان، باری، ویور، الی، دووید، پاپ (۱۳۹۲)، **چهارچوبی تازه برای تحلیل امنیت**، ترجمه علیرضا طبیب، تهران: ناشر پژوهشکده مطالعات راهبردی، چاپ دوم.

خبرگزاری ایرنا (۱۴۰۳)، **سازمان ملل: جنگ اوکراین به اقتصاد اتحادیه اروپا لطمه زده است**، (۱۴۰۳/۱/۶)

خبرگزاری کیهان (۱۴۰۱)، **اروپا بازنده بزرگ جنگ اوکراین در سال ۲۰۲۲**، (۱۴۰۱/۱۰/۷)

خبرنگاری ایسنا (۱۴۰۲)، **۱۵ کشوری که بیشترین کمک نظامی را به اوکراین کردند**، (۱۴۰۲/۷/۲۹)

خبرنگاری ایسنا (۱۴۰۲)، **خارج شونده بعدی از اتحادیه اروپا کیست؟** (۱۴۰۲/۲/۱۹)

قربان پور نجف‌آبادی، علیرضا، گودرزی، مهناز (۱۳۹۵)، «بحران اقتصادی و مالی اتحادیه اروپا و همگرایی سیاسی و امنیتی اروپایی»، **فصلنامه مطالعات روابط بین‌الملل**، سال ۹، شماره ۳۶، زمستان

یزدان فام، محمود (۱۳۹۰)، **دولت‌های شکننده و امنیت انسانی**، تهران: ناشر پژوهشکده مطالعات راهبردی، چاپ اول

<https://www.challenges.fr/economie/pourquoi-les-faillites-vont-bientot-repartir-a-la-hausse-779977>

<https://www.bigissue.com/news/housing/brits-energy-cut-off-bills-winter-cost-of-living-crisis/>

<https://www.dw.com/en/germany-violent-crime-reaches-15-year-high-report/a-68758122>

<https://edition.cnn.com/interactive/2024/05/world/birmingham-uk-bankruptcy-intl-cnnphotos/>

Gilles Moec, M. S. 2014. Who is exposed to Russia? Frankfurt: Deutsche Bank.

Reus-smit, Christain (2002), **Imagining society: constructivism and the English school**, British journal of politics and international ztions

Spolaore, Enrico. (2014). "The Political Economy of European Integration". in Harald Badinger and Volker Nitsc, **The Handbook of the Economics of European Integration**, London: Routledge.

Europe's challenges facing the war between Russia and Ukraine

Zahra alahdadianfalavarjani

Master of International Relations, Shahreza Azad University

abstract

When World War II ended, the biggest concern of the Soviet Union was the expansion of NATO until the Warsaw Pact was formed. Even after the end of the Cold War, this concern remained for Russia, which inherited the Soviet Union. This factor caused the war between Russia and Ukraine because Russia considers Ukraine in its protection zone and Ukraine's action to join this organization is a threat to Russia. But in the meantime, it should be noted that the principle of NATO's formation was to ensure the security of Europe, and now with the start of this war and the action that this alliance has taken in line with America. In fact, it is a war with Russia, therefore, in this article, the question of what effects and consequences the war between Russia and Ukraine has had on the European continent and these effects according to the Copenhagen theory in the political, economic, social, and military and environmental are examined.

Keywords: Russia, Ukraine, Europe, America, NATO, security